

QIZIL KITOBGA KIRITILGAN OTASHAK CERCIS GRIFFITHII BOISS. DARAXTINING SAQLASH MUDDATIGA QARAB URUG'LARNI TERMİK TA'SIRDAN SO'NG UNDIRISH NATIJALARI

Bahshi Muhammad Rizo, mutaxassis,
Erolova HulkarTursunovna, urug'chilik bo'limi boshlig'i,
Primova Fotima Rabbimovna, mutaxassis,
 O'ZR FA Botanika instituti qoshidagi ak. F.N.Rusanov nomidagi Toshkent Botanika bog'i.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Toshkent botanika bog'i urug'chilik bo'limida O'zbekiston Qizil kitobiga kiritilgan, 2000 – 2018 yillarda saqlangan *Cercis griffithii* Boiss. urug'larining unuvchanligi ustida olib borilgan tajribalar natijalari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Urug', qalamchalar, qobiq, novda, kurtak.

Аннотация. В данной статье хранится *Cercis griffithii* Boiss, занесенный в Красную книгу Узбекистана в отделе семеноводства Ташкентского Ботанического сада с 2000 по 2018 год. представлены результаты экспериментов на всхожесть семян.

Ключевые слова: семя, черенки, термическое воздействие, черенки, кора, стебель, бутон

Annotation. This article contains *Cercis griffithii* Boiss, listed in the Red Book of Uzbekistan in the Department of seed production of the Tashkent Botanical Garden from 2000 to 2018. the results of experiments on seed germination are presented.

Keywords: seed, cuttings, thermal effect, cuttings, bark, stem, bud.

Kirish. O'zbekiston Respublikasi prezidentining 2020 yil 6-oktyabr sanasidagi PQ-4850-sonli qarori 2-ilovasi 44-bandini bilan Toshkent Botanika bog'iga introduksiya qilingan noyob turdagi daraxt va buta turlarining urug'chilik genofondini yaratish to'g'risidagi va 2022 yil 6 yildagi PF-307- sonli iqtisodiyot tarmoqlarida amalga oshiriladigan "Drauver" innovatsion loyihalar ro'yxatining 4 – ilovasi 24 – bandi bilan tasdiqlangan 2023-2026 yillarda hududlarda o'rmon va o'rmonmevali daraxtlarning doimiy va birlamchi urug'chilik plantatsiyalarini barpo etish to'g'risidagi qarorlari ijrosini amalga oshirish maqsadida urug'chilik bo'limida Qizil Kitobga kiritilgan otashak - *Cercis griffithii* Boiss. daraxtining saqlash muddatiga qarab urug'larini termik ta'sirdan so'ng undirish natijasini hamda yashil hududlar tashkil etishda qo'llash ustida bir qator izlanishlar olib borildi.

Cercis griffithii tabiatda bu tur Eron, Afg'oniston va O'rta Osiyoning Pamir-Alay va tog'li Turkmaniston; dengiz sathidan 800-2200 balandlikda tog'larning o'rmonli va toshli qiyaliklarida o'sadi.

Tabiiy sharoitda urug'lari yordamida ko'payadi. Belgilari bo'yicha *Cercis siliquastrum* turga juda yaqin. O'rta Osiyoning janubiy viloyatlarida bog'lar va ko'chalarga ekish uchun keng joriy etish mumkin.

Tabiatda uni Shimoliy Amerikada, Xitoyda, shuningdek O'rta Er dengizining g'arbiy va sharqiy mintaqalarida, botanika bog'larida uchratish mumkin. Asosan urug'lari orqali ko'payadi. Balandligi 1-4 (10 m) bo'lgan kuchli tarvaqaylab ketgan buta yoki daraxt holda uchraydi. Yosh qobiq'i qizil-jigarrang, keyinchalik quyuc kulrang; ushbu ko'p yillik o'simlikning umr ko'rish davomiyligi 50 dan 70 yilgacha o'zgarib turadi. Kuzda barcha barglarini to'kadi. Tanasi va eski novdalarini mayda yoriqli jigarrang-qora qobiq bilan qoplangan. Yosh novdalarining qobiq'i kulrang yoki jigarrang-zaytun rangda bo'ladi. O'sishning birinchi yilida novdalar silliq va och qizil rangga ega bo'ladi. Bahorda ochiladigan pushti kurtaklar barg plitalari ochilishidan oldin novdalar va daraxtlar tanalarida

paydo bo'ladi. Barglari buyraksimon ko'rinishida novdalarda yoki qobiq yuzasida bo'ladi va ular juda mustahkam joylashadi. Barglari yumaloq-buyrak shaklida, uzunligi 5-8 sm, kengligi 7-12 sm, barg chekalari silliq. Novdalarda gullash 30 kun davom etadi. Gullarning shakli tartibsiz bo'lib, ular zich va to'p-to'p bo'ladi. Gullari gul shirasiga boy. Ayniqsa, gullash paytida, uning butun toji binafsha-pushti yoki oq gullar bilan qoplandi (1-2 rasm). [1].

1-rasm. *Cercis griffithii* Boiss barginigi ko'rinishi.

Urug'qopchalari tekis, uzunligi 10-12 sm, kengligi 1,5-2,5 sm, cho'zilgan, yuqori tomoni to'mtoqlashgan, juda ko'p ko'ndalang tomirlari bor. Urug'lari gullar soniga nisbatan kam, oval, tekislangan, uzunligi 56,5 mm va eni 44,5 mm, taksiz, to'q-qora. Ming dona urug'ning vazni 50 g. Har bir urug' qopchalarida silliq, yorqin ko'rinishda ovalsimon 4-7 ta tekis urug'lar mavjud. (rasm.3).

2 - rasm. *Cercis griffithii* Boiss gullarining umumiy ko'rinishi.

3 - rasm. *Cercis griffithii* Boiss urug'larining novdalarda joylashishi.

Tadqiqot materiallari va uslubi. Tadqiqot materiali sifatida Toshkent Botanika bog'i urug'chilik bo'limida O'zbekiston Qizil kitobiga kiritilgan 2000 – 2018 yillarda saqlangan *Cercis griffithii* Boiss. urug'lari olindi.

Urug'larga M.G.Grodzinskiy, M.G.Nikolaeva, N.I.Prutenskayalarning metodikalariga tayangan holda ishlov berildi. [4].

Cercis griffithii Boiss. ni ekish, joyni tanlash: *Cercis griffithii* bog'larning soya joylarida ham, quyoshli joylarida yaxshi o'sadi. Asosiysi, tuproq yaxshi minerallarga boy bo'lishi kerak, shu bilan birga unga ohak qo'shilishi kerak. Ko'chatlar darhol doimiy joyga ekilishi kerak. Shu sababdan, o'sishning birinchi yilida ularni ekish maqsadga muvofiq bo'ladi, chunki ularning ildizlari tuproqqa juda tez va chuqur joylashadi. 3-4 yillik ko'chatlarni ko'chirib o'tqazish paytida ularning ildizlari jiddiy shikastanishi mumkin. [2]

Dastlabki uch-to'rt yil ichida yosh daraxtlarning yer ustki qismi juda sekin o'sadi. Shu bilan birga, o'sishning birinchi va ikkinchi yilida butaning yer ustki qismi butunlay qurib ketishi ham mumkin. O'sishning to'rtinchi yilining boshida, balandligi, atigi 0,2 m ga etadi, ammo bir necha yil o'tgach, daraxtning balandligi 1-1, 5 metrga yetishi mumkin.

Ko'paytirish usullari: Ochiq maydonlarda, qalamchalari va urug'lari yordamida ko'paytirilish mumkin. Urug'idan ko'paytirilganda, urug'lari juda zich qobiq bilan qoplanganligi sababli, ekishdan oldin ularni yumshatish kerak bo'ladi. Urug'larni biroq vaqt HCl kislotasining maxsus eritmasida saqlash yoki qaynoq suv bilan ivitilish mumkin. Ushbu usullar natijasida urug'ning tashqi qobigi yumshaydi va unib chiqishi osonroq bo'ladi [3].

Qalamchalaridan ko'paytirish: Kuzda amalga oshiriladi. Buning uchun 2 yoshdan 3 yoshgacha bo'lgan novdalar ishlatiladi. Kesib olingan qalamchalarda ikki yoki uchta kurtak bo'lishi kerak. Olingan qalamchalar darhol ochiq erga ildiz otish uchun ekiladi. Ular tuproqqa 10-15 santimetr chuqurlikka, burchak ostida tiqib, chiqiladi. Sovuq boshlanishidan oldin, qalamchalar ildizlari o'sishi kerak. *Cercis griffithii* Boiss. kasallik va zararkunandalarga juda chidamli. Juda kamdan-kam hollarda shira bilan kasallanadi [4].

Foydalanish: *Cercis griffithii* Boiss. parklarda yoki bog'larda chiroyli landshaft yaratishda ochiqroq va kengroq joylarga ekish mumkin. Bundan tashqari, ekish joyini tanlashda, kelajakda katta daraxt novdalari va ildiz tizimining normal rivojlanishi uchun yetarli joy bo'lishi kerakligini hisobga olish lozim. Ignabargli daraxtlar fonida ekilganda ham chiroyli manzara kashf etadi. *Cercis griffithii* Boiss. ning buta turlari ko'pincha to'siqlarni shakllantirish uchun ishlatiladi. Bu o'simlikning deyarli barcha turlari ajoyib nektar yig'uvchi o'simlik hisoblanadi. Uning barglari qimmatbaho flavonoidlarni o'z ichiga oladi, ular sil kasalligiga qarshi kurashda ishlatiladi. Hozirgi kunga kelib, Uzbekistonni mahalliy aholisining ehtiyojidan kelib chiqqan holda, shu kunga qadar yuqori tog'li hududlarda ham yerlarni o'zlashtirish, tabiiy yaylovlardan haddan tashqari foydalanish jarayoni kuzatilmoqda. Qizil kitobga kiritilgan janubiy va g'arbiy Tiyan-Shan florasiga mansub *Cercis griffithii* Boiss. ning tabiiy tarqalish arealiga yaqin joylarda ham aholi yashash joylarini uchratish mumkin. Otashak

1-jadval.

Urug'chilik bolimida 2000-2018 yilgacha saqlangan *Cercis griffithii* Boiss. urug'larini termik tasiridan so'ng undirish natijasi

№	Urug'lar saqlangan yillar	Urug'larni saqlash muddatiga qarab unuvchanlik dinamikasi 60 °C gradus qaynoq suv bilan ta'sir etilgandan so'ng				
		Urug' soni	Urug'pallali fazasi	Chin barglar	Ikkinchi chinbarg	Unuvchanlik
1	2000	70	5	6	-	18.5
2	2006	14	2	2	-	35
3	2008	491	0	0	0	0
4	2010	132	2	10	8	3.8
5	2016	44	14	15	6	7.9
6	2018	236	-	10	12	9.3
7	2020 nazorat	126	2	-	-0	0
8	Nazorat. 2020 ta'sirizis.	25	-	-	-	

(*Cercis griffithii*) daraxtining antropagen ta'siridan song yoqolib ketishi ehtimoli katta.

Mazkur turning urug'dan ko'paytirish uslublarini mukammallashtirish dolzarb muammolardan biri bo'lib qoldi.

Tahlil va natijalar. Urug'chillik bo'limida 2000-2018 yilgacha saqlangan *Cercis griffithii* Boiss. ning urug'lariga qaynagan suv bilan ta'sir etildi, yumshatildi, nazorat varianti o'z holicha odatiy quruq holda ekildi. Tadqiqotning natijasi taqqoslandi va eng yuqori natijalar 2006 yilda saqlangan urug'lar 35 foizga teng bo'ldi. 2000 yilgacha saqlangan urugi 18.5% unuvchanlikni yo'qotmadi. *Cercis griffithii* Boiss.ning urug'iga qaynagan suv bilan 1 soat ivitilib ekilganda ijobiy ta'sir etdi va nazoratga nisbatan farqlari aniqlandi (1-jadval).

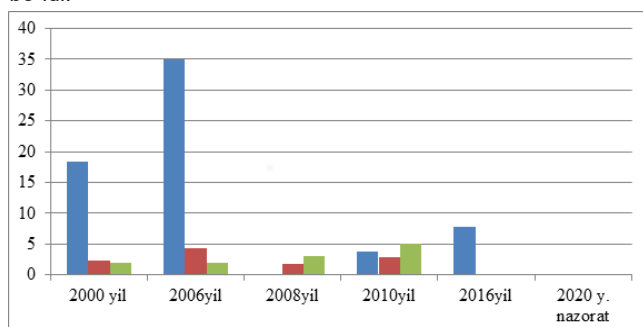
M.G.Grodzinskiy, M.G.Nikolaeva, N.I.Prutenskayalarning metodikalariga tayangan holda, laboratoriya sharoitida izlanish ob'yekti bo'lgan *Cercis griffithii* Boiss. urug'largacha termik ta'sir etildi va yarim soatdan song, bevosita oldindan tayyorlangan tuproqqa ekildi [4]. Unuvchanlik belgilari to'qqizinchi sutkada kuzatildi. (2-jadval).

2- jadval.

Mayda o'lchamli urug'larining unuvchanligi

№	Turning nomi	Nihollar bo'yining uzunligi			
		n	M ± m	G	V%
1	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (Mayda urug')	9	4.3±0.28	0.85	19.5
2	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (Me'yordagi o'rug')	27	3.5±0.14	0.75	21.12
Chinbarglarning soni.					
3	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (Mayda urug')	9	2.8±0.11	0.33	11.5
4	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (Me'yordagi o'rug')	27	3.0±3.95	0.51	17.46

2000 – 2008 - 2010 yillarda yig'ilgan urug'lar unuvchanligi past ekanligi aniqlandi. Buning sabablari turlicha: *Cercis griffithii* Boiss. o'rtacha 5 yildan so'ng, muzlatgichsiz sharoitda saqlanganda unuvchanligini yo'qotdi. Ba'zi yillarda gullash va urug' hosil qilish paytida ob-havo, iqlim sharoitining noqulay kelishi – qor, yomg'irlar, haroratning keskin o'zgarishi natijasida hosil bo'lgan urug'larining unuvchanligi ham past ko'rsatgichga ega bo'ldi. Urug' hosil qilish vaqtida qulay ob-havo bo'lgan vaqtlarda esa, unuvchanlik yaxshi ko'rsatgichlarga ega bo'ldi. Bundan tashqari, urug'larni maxsus sovutgichlarda saqlanganda saqlash muddatidan qat'iy nazar unuvchanlik yuqori ko'rsatgichlarda bo'ldi.

4-rasm. Urug'larining saqlangan yillariga ko'ra unib chiqishi

Urug'chillik laboratoriyasida 2000-2018 yilgacha saqlangan *Cercis griffithii* Boiss. ning urug' unuvchanligi iyun-sentyabr oyida eng yuqori ko'rsatgich 2006 yildagi olingan urug' - 35% foizga teng bo'ldi (4-rasm).

Saqlash muddati unib chiqqan o'simlikning bo'yiga 2.5 sm-6.33 sm gacha ta'siri aniqlandi (3-jadval).

3 – jadval

Urug'chillik bo'limida Cercis griffithii Boiss. 2000-2018 yilgacha saqlangan va unib chiqqan o'simliklarning bo'yi.

№	Urug'larining saqlangan yillari	O'simlikning bo'yi			
		N	M ± m	G	V%
1	2000	2	3.0±0.0	0.0	0.0
2	2006	2	2.5±0.0	0.0	0.0
3	2008	-	-	-	-
4	2010	24	5.3±0.88	1.52	28.64
5	2016	16	3.8±0.16	0.28	7.5
6	2018	22	4.0±0.57	1.0	25.0
7	2020 nazorat	21	6.33±0.60	1.04	16.43
8	Nazorat. 2020 ta'sirisiz.	-	-	-	-

Cercis griffithii Boiss. saqlangan urug'larining uzoq muddatiga qarab o'simlik bo'yi kichik bo'lib chiqqan. 2020 yilda saqlangan urug'lar nisbatan balandroq o'sdi. Urug'larining o'lchami nihollarning unuvchanligiga ta'siri o'rganildi. Natijalar 4-jadvalda ko'rsatilgan.

4-jadval.

Yozgi muddat – 12 avgust kunida ekilgan mayda va o'rta fraksiya unib chiqqan o'simlikning foizi.

№	Turning nomi	Unib chiqqan urug'lar foizi		
		Ekilgan urug'lar soni	N	Unib chiqqan o'simliklar, %
1	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	16	8
2	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	55	27
3	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	42	21
4	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	11	5.5
5	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	35	17.5
6	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	25	12.5
7	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	25	12.5
8	<i>Riffith Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	54	27
9	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	66	33.0
10	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	67	33.5
11	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (mayda urug')	200	37	18.5
12	<i>Cercis griffithii</i> Boiss. (me'yordagi)	200	53	26.5

Avgust oyida ekilgan *Cercis griffithii* Boiss.ning unib chiqishi, o'simlikning bo'yi, urug'ning o'lchami va chinbarglar soni bilan bog'liq tomonlari yo'qligi aniqlandi va yoz faslining oxirgi ekish muddati 12 avgust deb belgilandi.

Xulosa.

1. Bagryannik *Cercis griffithii* Boiss.ning urug' unuvchanligi. *Cercis griffithii* Boiss.ning yig'ilgan urug'ining sof massasi 5 kilogrammdan ortiq bo'ldi, Urug' chiqimi o'rta hisobda 77.3% ga teng bo'ldi. Po'stloqning chiqimi 22.7%.

2. Urug'chilik bo'limida 2000-2018 yilgacha saqlangan bagryannikning urug'lariga qaynagan suv bilan ta'sir etildi va natijada nazorat variantiga hech qanday ta'sirsiz quruq holda

ekildi va eng yuqori natijalar 2006 yilda saqlangan urug'lar 35 foizga teng boldi. 2000 yilgacha saqlangan urug'lar 18.5 unuvchanlikni yo'qotmadi.

3. Bagryannik *Cercis griffithii* Boiss. urug'i qaynagan suvda 1 soat saqlanganda ijobiy ta'siri nazoratga nisbatan aniqlandi. 2000-2008 yillarda saqlangan urug'lar unuvchanligi past ekanligi aniqlandi.

4. Avgust oyida ekilgan *Cercis griffithii* Boiss. unib chiqqan o'simlikning bo'yi urug'ning o'lchami va chinbarglar soni bilan bog'liqligi yo'qligi aniqlandi va yoz faslining oxirida ekish muddati 12 avgust deb belgilandi.

ADABIYOTLAR:

1. Шретер А. И., Панасюк В. А. Словарь названий растений - Dictionary of Plant Names / Межд. союз биол. наук, Нац. к-т биологов России, Всерос. ин-т лек. и ароматич. растений Рос. сельскохоз. академии; Под ред. проф. В. А. Быкова. - Кенигштейн/Таунус (Германия): Кельтц Сайентифик букс, 1999. - С. 173. - 1033-с. - ISBN 3-87429-398-X.
2. Палибин И. В. Род 772. Церцис — *Cercis L.* // Флора СССР: в 30 т./ гл. ред. В. Л. Комаров. - М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1945. - Т. 11 / ред. Тома Б. К. Шишкин. - С. 16-19. - 432 с. - 4000 экз.
3. Пидотти О. А. Род 4. Церцис - *Cercis L.* // Деревья и кустарники СССР: Дикорастущие, культивируемые и перспективные для интродукции: в 6 т.- М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1958. - Т. 4: Покрытосеменные. Семейства Бобовые — Грамотовые / ред. С. Я. Соколов. - С. 43. - 976 с. - 2500 экз.
4. А.М.Гродзинский, М.Г.Николаева, Н.И.Прутенская. Metodicheskie ukazaniya po semenovedeniю introdusentov. izuchenie prorostraniya ka seman. / Nauka/, Moskva 1980 b-38.

УЎТ: 635.649: 582.951.4: 581.2: 582.26: 632.4

ТУРПНИНГ ЯНГИ “МУРОД” НАВИДА ОҚҚАНОТГА ҚАРШИ ЭКОЛОГИК ХАВФСИЗ КУРАШ УСУЛЛАРИ

Камилов Муроджон Мукумжонович, мустақил тадқиқотчи,
Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институтининг
Андижон илмий-тажриба станцияси.

Аннотация. Ушбу мақолада турпнинг “Мурод” навини етиштиришида жиддий зарар келтирувчи оққанотга қарши экологик хавфсиз кураш чора-тадбирлар тизими тўғрисида илмий изланишлар натижалари ёритилган.

Калим сўзлар: агротехника, вегетация даври, ўғитлаш, уруг, оналик, гулпо, илдизмева, ҳосилдорлик, тухум, личинка, экологик хавфсиз, зараркунанда, органик, оққанот, қарши кураш.

Аннотация. В данной статье описаны результаты научных исследований системы мероприятий по экологически безопасной борьбе с белокрылкой, наносящей серьезный ущерб при возделывании нового сорта редьки «Мурод».

Ключевые слова: агротехника, вегетационный период, удобрение, семена, материнство, цветение, корневище, урожай, личинка, экологически безопасный, вредитель, органический, белокрылка, борьба.

Annotation. This article describes the results of scientific research on the system of measures for the environmentally safe control of the whitefly, which causes serious damage in the cultivation of a new variety of radish “Murod”.

Key words: agricultural technology, growing season, fertilizer, seeds, motherhood, flowering, rhizome, harvest, larvae, environmentally friendly, pest, organic, whitefly, fight.

Оққанотлар: Тенг қанотлилар (Homoptera) туркумининг алейродид ёки оққанотлар (Aleyrodidae) оиласига мансуб. Уларнинг қарийб 1200 тури аниқланган (Burne, Bellows, 1991). Ўзбекистонда уларнинг 4 та тури аниқланган. Турпга асосан 2 тури зарар келтиради: иссиқхона (*Trialeurodes vaporariorum* Westw.) ва ғўза (тамаки) (*Bemisia tabaci* Genn.) оққанотлари зарарлайди.

Бу зараркунанданинг кенг тарқалиши республикамізда иссиқхона хўжаликлари кескин кўпайиб кетиши билан узвий боғлиқдир. Маълумки, оққанотнинг очик шароитда 4% гача сақланиб қолиши ва қолганлари қирилиб кетиши аниқланган. Зараркунанда куз-баҳор даврида иссиқхоналарда ривожланади ва кўпаяди. Баҳорнинг иссиқ кунлари бошланиши билан

улар очик шароитга кўплаб учиб чиқади ва турли экинларни зарарлай бошлайди. Оққанот тўлиқсиз ривожланадиган ҳашаротдир. У тухум, 3 та ёш личинка, нимфа ҳамда етук зот (имаго) давларини бошидан кечириди. Оққанотга бир қатор биологик хусусиятлар хос. Улар уни ноқулай ташқи муҳит шароитларидан ҳимоя қилади ва тез кўпайиб катта масофаларга тарқаб кетишига имкон беради. Баҳор-куз даврида оққанот 7-8 марта, куз-баҳор пайтида эса иссиқхоналарда 4-5 марта, жами йилига 11-13 бўғин бериши мумкин. Оққанотнинг ватани тропик иқлимдир. Шунинг учун ҳам у намсевар ҳашарот. Унга 22-27°C ҳаво ҳарорати ҳамда 70-80% ҳаво намлиги энг яхши ҳисобланади. Ўзбекистоннинг қишки совуқ шароитларида улар қирилиб кетади. Баҳорда учиб чиққан оққанотлар